

Wat is vrijzinnig?

Vrijzinnigheid is een levenshouding, een mentaliteit. Wij streven een open, tolerante en vrije, kritische houding naar de samenleving, haar ontstaan en de toekomst. We gaan het gesprek aan tussen jong en oud, binnen eigen kringen en met buitenstaanders, tussen christenen en andersdenkenden. Het is essentieel vooral dat we proberen goed te leven samen met de medemens.

En we bescherwen ons zelf, de wereld om ons heen en het onbegrijpelijk. Daarbij spreken we oetsers van onze bevindingen met elkaar om zo te kunnen leven op onze eigen spirituele reis. We richten ons op de grote verscheidenheid van gedachten, de ruimte en het respect dat wordt ervaren voor het op eigen wijze geloven en denken. Wij voelen ons verwant met de ondogmatische traditie van het christendom.

In de Marge

Met opmaak: Lettertype: (Standaard)
+Hooftekst, 16 pt

Met opmaak: Links: 1,25 cm, Rechts: 0 cm

Verwijderd: na

Verwijderd: proberen

Verwijderd: te bezonderen.

Verwijderd: bezwelen, bezwuden en kritisch te bezonderen

Samen op reis naar de toekomst

Voor u ligt de laatste In de Marge van dit jaar en tevens de laatste waar Piety van den Berg haar medewerking aan heeft verleend. Samen met Willem Nijeboer heeft zij nog één keer deze uitgave willen verzorgen. Bedankt Piety voor je enthousiaste inzet in al die jaren.

Piety is rijk aan contacten in de Kamper samenleving. Maar voor onze opdracht voor de muurschildering achter Levensbron hoefde ze niet lang na te denken. Schoonzoon Wouter Berns

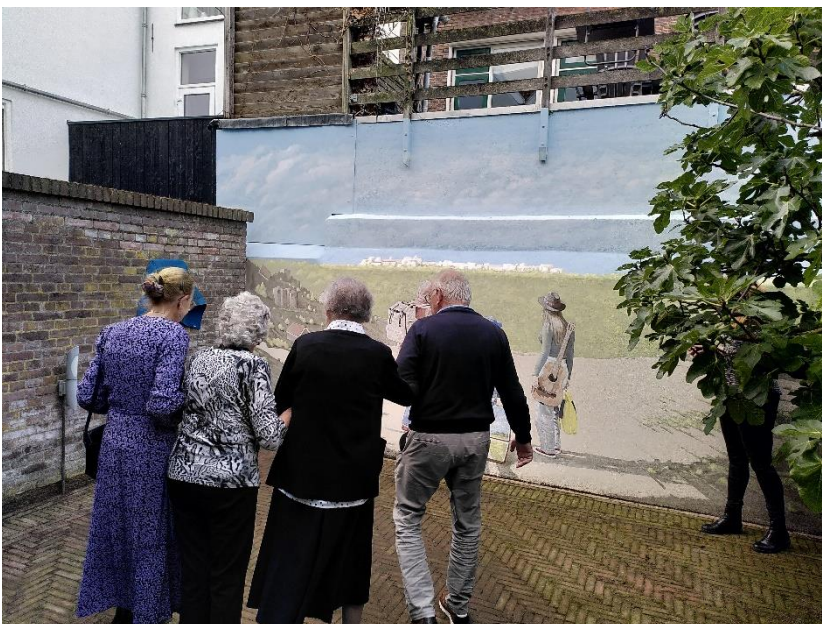
werd hiervoor benaderd. Op zondag 22 oktober werd door de dames Fenny Wilms-Hoving en Nellie Maurer-Kracht feestelijk de muurschildering onthuld. Deze eer viel ten deel aan onze twee oudste leden; nu voor eeuwig vermeld op een mooi tableau aan de muur. Ja, eeuwig, wat is eeuwig? In ieder geval een waardevolle handeling door de dames en een opmaat voor de “preek van de leek” door Wouter Berns. Het werd een gezellige dienst, waarin hij enthousiast over de totstandkoming van de

muurschildering vertelde. Het is mooi wanneer je in een dienst de metafoor kunt ontdekken die waardevol voor je kan zijn. Bij de titel “De reis” alleen al, nemen je gedachten de vrije loop. Zo’n zondag krijgt dan de titel mee als “de preek van de leek”, maar Wouter is een professionele leek. Hij praat net zoals hij schildert: goed. Prima PR voor onze vereniging, hoe we in het leven staan en hoe wij ons wensen te etaleren. En een fijne motivatie om te blijven bouwen aan onze mooie vereniging.

Bram Carsouw

VERDER IN DIT NUMMER:

- Kerstcolumn pag. 3
- Medewerking stopt pag. 5
- Afscheidsinterview onze voorganger pag. 8
- Dansen hoort erbij pag. 11
- Dominee Boot pag. 13
- Vijgenjam pag. 16
- Kunst pag. 17
- ‘Alle kerken bezoeken’ pag. 19
- ‘Zondag op eigen manier’ pag. 21
- Filosofie pag. 24

Colofon

Vereniging van Vrijzinnigen
Vloeddijk 62
8261 GD KAMPEN

kerkdienst gemist: www.kerkdienstgemist/assets/740410

VvV
Kampen
Noordoostpolder

Voorganger:

Ds. Anneke van der Velde
038-4525172
veld5834@planet.nl

Voorzitter:

Bram Carsouw

Secretaris/Penningmeester:

Henk Pippel
06-27325123

Algemene bestuursleden:

Piety van den Berg-de Hoop en
Janny Schuiling.

Secretariaat:

secre.vvvkampen.nop@gmail.com

Wilt u meer weten over de activiteiten die wij gedurende het seizoen organiseren? Vraag dan onze programmabrochure aan of kijk op onze website voor de digitale en doorbladerbare versie.

www.vrijzinnigkampen.nl

Ook vindt u hier, in de kalender/agenda alle activiteiten op rij.

Alle bijdragen: Willem Nijeboer, tenzij anders vermeld.

Kerst, het feest van de hoop

**Geloof, hoop en liefde
en de meeste van deze
is de hoop, omdat de hoop
altijd weer z'n weggetje vindt
naar het punt
daar waar de liefde begint.
Geloof, hoop en liefde
en de meeste van deze is
de hoop op geloof in de liefde...**

Dit lied van Liselore Gerritsen zou wat mij betreft in de top 2000 dienst niet misstaan... Een lied over de hoop, die ze nog plaatst boven geloof en liefde. I Korintiërs 13 zegt dat de liefde de meeste is: 'Ons resten geloof, hoop en liefde, deze drie. Maar de meeste daarvan is de liefde...' Liselore Gerritsen noemt echter de hoop. Voorafgaand nog aan het geloof en de liefde.

Schamele stal

Kerst is het feest van de hoop. Het is donker, het is nacht. Een vader en een moeder hebben een plek gevonden in een schamele stal. Ellendige omstandigheden. En daar wordt dan toch dat kindje geboren. Kwetsbaar, onbevangen en onschuldig. Een teken van hoop in een duistere wereld.

Zoals er elke dag, ook in deze tijd, kinderen worden geboren in ellendige omstandigheden. Je kunt er verdrietig van worden. Want wat moet er van die kinderen terecht komen? Kinderen in vluchtelingenkampen, kinderen in oorlogsgebieden, kinderen die geboren worden tijdens natuurrampen... Zijn ze niet voor het ongeluk en het verdriet geboren?

Maar al die beginnende leventjes zijn ook kleine tekenen van hoop. Stuk voor stuk kun je die kleine baby's ook zien als de belichaming van hoop in een duistere wereld. Want die kleine mensjes kunnen in al hun breekbaarheid het verschil gaan maken. Ze kunnen in hun leven een kantelpunt zijn tussen haat en liefde, verdriet en geluk, het duister en het licht. Zoals ooit dat ene kind in die kerstnacht het verschil ging maken. Zoals wij allemaal in onze eigen levens dat kleine teken van hoop kunnen zijn. Dat kleine verschil kunnen maken tussen licht en duister, wanhoop en hoop, pessimisme

en perspectief. Een kantelpunt voor de mensen om ons heen.

Een kerk kan een plek zijn waar we met elkaar delen in die hoop. Waar we met elkaar beleven dat er een 'maar tòch..' bestaat. In de wereld mag het nog zo duister zijn, nog zo hopeloos en triest, maar tòch willen we blijven geloven in een ander hoopvol perspectief. En in dat hoopvolle perspectief weer opnieuw in liefde en geloof onze weg zoeken, steeds weer opnieuw de toekomst kwetsbaar en onbevange tegemoet treden. Zoals de geboorte van het kerstkind. Het is maar klein, en het lijkt zo verschrikkelijk breekbaar in die schamele stal, met zijn twee armoedige ouders. Maar toch is dat kleine kind het begin van een leven dat beslissende betekenis heeft gehad voor miljoenen mensen en de wereldgeschiedenis op zijn kop heeft gezet.

Dat kleine kind dat zoveel mensen heeft aangezet om te blijven hopen op een liefdevolle wereld. Het verschil te maken en een kantelpunt te zijn.

Een kantelpunt te zijn van hoop. En daarmee komt het geloof in de liefde vanzelf mee, zingt Liselore Gerritsen. Ik wens u dat perspectief met kerst en voor het hele komende jaar!

Anneke van der Velde,
Voorganger Vereniging van Vrijzinnigen Kampen/ Noordoostpolder

**Als u eens een gesprek met mij wilt: bel of mail mij gerust! veld5834@planet.nl,
06 52680894.**

Piety van den Berg - de Hoop draagt stokje over

"Maken van In de Marge zorgde ervoor dat ik me beter ging verdiepen in de dingen van God"

Algemeen bestuurslid Piety van den Berg - de Hoop heeft besloten zich terug te trekken als verantwoordelijke voor het tot stand komen van dit kwartaalblad *In de Marge*. Zes jaar heeft ze die verantwoordelijkheid gedragen. U hebt de laatste editie in handen waaraan ze heeft meegewerkt, samen met haar opvolger, de auteur van deze tekst. Haar afnemende gezondheid heeft het besluit onafwendbaar gemaakt. Ze heeft in het Isala Ziekenhuis te horen gekregen dat haar kwaadaardige ziekte is uitgezaaid en dat de artsen niets meer voor haar kunnen doen.

"Ik moet mijn energie sparen", zegt de 86-jarige. Ze wil meewerken aan dit vraaggesprek "want ik heb wel wat te zeggen over de dood". Tien jaar is ze al lid van onze Vereniging van Vrijzinnigen, waarvan sinds 15 november 2017 algemeen bestuurslid. "Mijn man was al gestorven toen ik lid werd, maar die zou vast wel lid zijn geworden", zegt ze stellig.

Hartelijk ontvangen

De korte afstand van haar toenmalige huis aan de Vloeddijk 87 tot Levensbron bracht haar met de vereniging in contact. Na een verblijf in verpleeghuis Myosotis was ze slecht ter been en kon ze de afstand net aan lopen. "Dan hoefde ik niet een hele zondag achter mijn geraniums, die ik niet had, te blijven zitten. Ik werd zo hartelijk ontvangen dat ik me direct thuis voelde."

Je mag hier alles geloven, stelt ze vast. "Van Jonas hoef je niet te geloven dat hij levend uit die walvis is gekomen. Ik mag dat symbolisch zien. En dat Petrus op het water liep, vond ik ook altijd al een beetje ongeloofwaardig. Ook dat de aarde in zes dagen is geschapen. Ik had op school geleerd dat er een evolutie was. Ik mag er wijsheid achter zien. Dat

trok me aan en ik voel me er nog steeds goed bij. Ik voel geen dogma's meer bij de VvV, die ik voorheen wel voelde."

Niet opscheppen

Ze is een goede ledenaquisiteur. Heel wat Kampenaren heeft ze op het bestaan van Levensbron gewezen. Ze had

bijvoorbeeld via het CDA veel contacten in de plaatselijke politiek, was jarenlang voorzitter van de Vrouwenraad. Het aantal daarvan dat lid is geworden, wil ze niet verklappen. "Ik wil niet opscheppen", zegt ze met een brede grijns.

"Ze dachten in 2017 dat dit mij wel lag", zegt ze over haar verantwoordelijkheid voor In de Marge. Moeilijk heeft ze het niet gevonden om elk kwartaal voor In de Marge voldoende relevante kopij te vergaren. "Ik vroeg gewoon mensen of ze wat wilden schrijven als ik dacht dat ze wat te vertellen hadden. Er waren steeds mensen die wel iets leuks wisten te vertellen. En soms vond ik een prachtig gedicht waarvan ik dacht: dat kan mooi in In de Marge. Daar heeft iedereen wat aan. Het maken van In de Marge zorgde ervoor dat ik me beter ging verdiepen in de dingen van God."

Bijzondere man

Piety van den Berg ging al een jaar of tien niet meer naar een kerk. "Met mijn tweede echtgenoot ging ik wel naar de Doopsgezinde Kerk, naar dominee Schepperle. Dat was een heel bijzondere man. Hij woonde in Friesland, maar we waren hier in Kampen allemaal een beetje dol op die man. Maar ik ben nooit Doopsgezind geworden."

Bang voor de dood is Piety van den Berg niet. "Ik heb de dood al een keer in de ogen gezien. Laten we reëel zijn: op iedere geboorte staat uiteindelijk de doodstraf. Dat ik niet bang ben voor de dood, dat is puur genade, denk ik. Ik hoop dat ik straks ook niet bang ben. Ik heb wel een goede afspraak met de dokter voor als het te gek wordt en ik het niet meer kan harden."

Intensive care

Drie jaar geleden kreeg Piety van den Berg corona. Ze belandde op de intensive care en het zag er heel slecht uit. "Ik had hoge koorts, pijn en ik was benauwd. Ik zag mijn moeder naast mijn bed. Zij heeft een zwaar leven gehad en als er in mijn jeugd iets was, dan zei ze altijd: kind er zijn ergere dingen in het leven. Dat zei ze nu weer. Ik heb een miskraam gehad. Daar werd ruim vijftig jaar geleden niet veel aandacht aan besteed. Ik weet niet of het een jongetje of een meisje is geweest. Tijdens mijn hoge koorts lag er ineens een klein bloot jongetje naast me in bed. 'Ik kom je gedag zeggen, zei hij. Ik dacht: je bent wel wat laat. En toen was hij weg."

Toen dacht ik: God, dit is het einde. Ik heb gebeden: neem me alsjeblieft mee. De volgende dag maakten ze me wakker. Ik had uren geslapen en ik voelde me wat beter. Hoe bestaat het, dacht ik want ik hoopte dat ik in de hemel kwam. Maar in het bestaan van de hemel heb ik nooit zo geloofd. Een echt verlangen naar de hemel had ik niet. Nee, het was meer dat de ellende over moest wezen. Een doodswens heb ik ook nooit gehad. Nu wil ik ook verder leven, ondanks dat ik een heel slecht bericht heb gekregen."

Ziel

"Later dacht ik: wanneer komt er eigenlijk een ziel in een leven. Is dat in het begin van het leven, of bij het zien van het levenslicht? Ik vroeg het aan de student Jasper van der Horst, die stage liep bij onze vereniging. Hij zei: ik heb daar niets over gehoord of gelezen tijdens mijn opleiding. Hij heeft het nagezocht en daar in Levensbron een hele preek over gehouden. Die preek heb ik in een

aflevering van In de Marge gezet. Maar hij kwam er ook niet uit."

Piety leest veel in het Thomas-evangelie. "Daarin staat dat de mensen geloven dat de hemel boven is, maar die komt op aarde. Mijn overleden man Paul is nog steeds een beetje bij me. Mijn moeder is ook nog steeds een beetje bij me. Paul is 74 jaar geworden, zijn 75-ste verjaardag zou kort daarna zijn, nog voor zijn uitvaart. Rondom zijn kist heb ik 75 kaarsjes gezet. Dat laatste kaarsje wilde niet

branden. Ik had een aansteker in mijn zak en het kaarsje ging steeds uit. Het was alsof Paul vanuit die kist zei: ik ben helemaal geen 75 geworden... En toen ik thuis kwam, was de hoofdschakelaar van de elektriciteit uitgezet. Ik geloof dat het een teken van Paul was, die daar de hand in had gehad..."

Grote familie

Een stel vriendinnen hebben haar uitgenodigd mee te gaan naar de Pasar Malam in Zwolle. Dat was vermoeiend. Op zeker moment had ze behoefte te zitten. Bij de stand van een waarzegster stond een stoel. "Ik heb niets over mijn gezondheid gezegd. De waarzegster zei dat ik het in juni heel moeilijk zou krijgen. Ik was blij, want dan heb ik voorlopig nog een poosje te leven. Ik koester me aan de mensen die vinden dat ze het zo goed hebben bij ons. Het is net of we één grote familie zijn. Zo lang ik kan, zal ik blijven komen. Ik had gehoopt dat ik er nog een poos deel van uit zou kunnen maken. Maar is het anders, dan is het ook goed geweest."

"Ik ken precies het geluid van de voordeur in Kampen"

Voorganger Anneke van der Velde vertrekt naar Zuidoost Drenthe

Voorganger Anneke van der Velde gaat ons verlaten. Per 1 maart treedt ze bij de VvV Kampen-NOP uit dienst. Tijdens een dienst op zondagmiddag 28 februari doet ze haar intrede in haar nieuwe gemeente. Ze gaat de samenwerkende PKN-kerken in Nieuw-Amsterdam Veenoord, Erica, Klazienaveen, Nieuw-Dordrecht en Zwartemeer dienen. "Dat ik het idee heb echt met mensen een band opgebouwd te hebben, maakt het lastig om afscheid te nemen. Als voorganger heb ik me kunnen ontwikkelen en scherpen. Het was een goede tijd in Kampen", zegt ze.

Een concrete aanleiding om Kampen als voorganger te verlaten was er niet. Maar acht jaar leek haar voldoende. "Je moet ervoor waken dat je in positieve zin te vergroeid raakt", zegt ze. "De vereniging is op een punt dat de leden verder kunnen. Ik denk dat het goed is dat in Kampen weer eens iemand anders komt."

Geboortestreek

Anneke van der Velde gaat terug naar haar geboortestreek. "Het is de plek waar ik ben opgegroeid. Ik ben er gedoopt, ik heb er belijdenis gedaan, ik ben er ooit getrouwd, mijn opa en oma zijn er vanuit begraven, mijn vader ook. Allemaal binnen de synodaal Gereformeerde Kerk (die is opgegaan in de PKN, red). Ik heb er nog een vriendengroep. Ik besef dat het afbreukrisico groot is wanneer je terugkeert naar je geboortegrond. Ik weet

ook dat Zuidoost Drenthe geen favoriete plek is. Het is een beetje in de ruimzinnige hoek van de PKN. Het betekent niet dat ik als predikant terug ga naar een orthodoxere toon. Ik vind het wel mooi, zo aan het eind van mijn loopbaan om te kijken of ik daar iets goeds kan betekenen."

Spannende uitspraak

Na haar academische theologische studie werkte ze twintig jaar in de advies- en opleidingswereld. "Na die twintig jaar dacht ik: ik wil terug naar mijn oude liefde, de theologie. Ik ben toen eerst geestelijk verzorger in De Vogellanden, centrum voor revalidatie in Zwolle, geworden en toen ik de vacature in Kampen zag heb ik gesolliciteerd. In de intrededienst heb ik gezegd: 'Mijn aanwezigheid hier is geslaagd als ik een volle kerk weet te realiseren en als er vernieuwing komt'. Ik realiseerde me toen dat dit een spannende uitspraak was. Ik denk dat dit echt is gelukt."

Vernieuwingen

Misschien is de grootste vernieuwing dat vrijzinnig Kampen zich niet meer afzet tegen anderen maar eigen kracht ziet in de vrijzinnigheid, vindt ze. "Het oude 'afzetten tegen' is weg. Er zijn Zondagen Anders gekomen, de gespreksgroepen zijn anders geworden en ook de uitstraling naar buiten. In dat laatste heeft de column in De Brug een belangrijke rol gespeeld. Er is een PR-functionaris

gekomen. Er kwam ledenaanwas vanuit de ruimzinnige van de PKN. Ik denk dat het allemaal eigentijdser is geworden, waarbij ik me realiseer dat dit voor de echt oudere vrijzinnigen soms lastig was. Eigenlijk kan alles nu. Ik denk dat we met elkaar het vrijzinnig geluid in Kampen toekomst hebben gegeven."

Dat alles is mogelijk geworden dankzij goede facilitering vanuit het bestuur, vindt ze. "Er kon veel. De bestuursleden hebben me nooit voor de voeten gelopen. In het begin was er veel gedoe in het bestuur. Dat was niet fijn. Ik heb toen de keuze gemaakt: ik houd me niet bezig met bestuurlijk gedoe: bestuur is bestuur, ik ben voor de inhoud. Dat heb ik geprobeerd vol te houden, ondanks dat er af en toe wel eens iets was."

Licht kerkdienstje

"Ik heb geprobeerd een eigentijds geluid te laten horen dat theologisch gefundeerd is", zegt ze. "Een geluid dat stevig

is en geworteld. Mijn stokpaardje is dat theologisch gezien vrijzinnig meer inhoudt dan een licht kerkdienstje. Het is blijven geloven in transcendentie, ook al heb je afscheid genomen van een God die in de hemel boven ons troont. Het is geloven dat God gebeurt tussen mensen, in de natuur, in kunst, in poëzie, in literatuur. Vrijzinnigheid hoeft niet te betekenen dat je afscheid neemt van religie en spiritualiteit."

Ze vindt het mooi dat in vrijzinnig Kampen diversiteit zo'n accent heeft gekregen. "Wij hebben mensen in ons midden die evangelisch geloven, mensen die traditioneel geloven en mensen die ruimzinnig geloven. Respect. En andere leden geloven - als je het hen vraagt - nergens meer in. Maar ze vinden het toch fijn om zo één keer per week bij elkaar te komen rondom die dimensie."

Iets betekenen

Iedere periode kent hoogte- en dieptepunten. "Toen ik in 2015 kwam, was ik

blij als er twaalf mensen in de kerk zaten. Ik ken precies het geluid van de voordeur in Kampen. Als ik dat geluid hoorde, dan dacht ik 'oh, daar komt er nog eentje!' Bij de hoogtepunten denk ik ook aan de diensten met kerst. Aan mooie Zondagen Anders. Er schieten mij ook verdrietige momenten te binnen: ziekte en uitvaarten bijvoorbeeld. Dat waren betekenisvolle momenten die ik mocht delen met mensen."

"Mijn dieptepunten hebben vaak te maken gehad met gedoe, maar die wil ik hier niet benoemen. Nou één wel: de kerstdienst vanuit de Annakapel tijdens de Coronapandemie. De koster verzuumde mijn microfoon uit te zetten tijdens het zingen... Ook hebben we het niet echt voor elkaar gekregen dat jonge mensen binnen zijn gekomen. Daar hebben we ons op een gegeven moment bij neergelegd. We hebben toen gezegd: misschien is dit wel een plek voor mensen van een zekere leeftijd, die ook in geloof iets hebben doorleefd. En dat is ook goed."

Beetje wiebelig

Ondanks de afstand tussen Zuidoost Drenthe en haar huidige woonplaats Zwolle gaat Anneke van der Velde niet verhuizen. "Ik heb geen hekel aan autorijden en het is gewoon een lang stuk rechtdoor. Maar als ze een leuke huurwoning hebben, dan wil ik dat in overweging nemen. Maar mijn huis in Zwolle, waar mijn beide dochters zijn opgegroeid, ga ik niet verkopen. Ze wonen niet meer thuis. Ze zijn net op een punt om maatschappelijk en relationeel aan te haken in het bestaan. Dan is het nog een beetje wiebelig en dan is het fijn dat je nog een thuisplek hebt."

Kampen zal ze zeker gaan missen. "Het experimentele, het uitproberen is straks weg. Daar in Zuidoost Drenthe is veel meer een staande kerk. De scherpte van de toehoorders tijdens de dienst zal straks minder zijn. Ik vond het hier fijn dat mensen echt het gesprek aangaan. Dat ze zeggen: 'je zei dat wel zo, maar dat beleef ik toch anders'. In Kampen is een goed opgeleid, kritisch publiek. De meesten hebben bewust afscheid genomen van iets, waardoor ze meer hebben nagedacht over het geloven."

Gezelligheidsvereniging

Voor een nieuwe vrijzinnige voorganger is Kampen volgens Anneke van der Velde aantrekkelijk omdat er veel kan, ook financieel. "Er is een groep mensen die bewust bezig is met geloven, maar die ook fris is. Dat wil zeggen: een groep die open staat voor nieuwe experimenten en andere vormen. Ik hoop van harte dat er een stevig theologisch onderlegde opvolger komt. Om de vrijzinnigheid een duurzame toekomst te geven, moet Kampen iemand hebben die goed geschoold is. Zonder degelijke theologische ondergrond loop je het risico dat VvV Kampen-NOP een gezelligheidsvereniging wordt. Gezelligheid hoort er echt bij, maar je bestaansrecht als vrijzinnige vereniging is al 120 jaar lang om toekomst te geven aan het vrijzinnige geluid. En daar heb je een stevige theologische scholing voor nodig, want als je vrij beweegt in die vrije theologische ruimte, moet je goed weten waar je het over hebt. De theologie moet een stevige pijler blijven. Dat wil ik vrijzinnig Kampen meegeven."

Werelddansen heeft een uitwerking op je geest en op je lichaam

Conny Nelck: "Dansen hoort gewoon bij het leven"

Meer dan tien belangstellenden waren dinsdag 17 oktober afgekomen op de aankondiging: we gaan in Levensbron dansen met elkaar. "Ze vonden het leuk, want ze wilden de volgende week weer", stelde Conny Nelck - Lof, die de dansgroep leidde, tevreden vast. "Ze vonden het leuk om met elkaar bezig te zijn, maar wel moeilijk om goed in het ritme te zitten. Het kostte behoorlijk wat inspanning. Sommigen kregen er rode hoofden van. Het is een inspannende ontspanning."

In niet iedere protestants-christelijke denominatie is dansen een vanzelfsprekendheid. "Feesten, dansen en plezier hebben, hoort gewoon bij het leven", vindt Conny Nelck. "Ook in de Bijbel. Het volk Israël heeft de meest prachtige dansen. Prachtige hora's bijvoorbeeld. In Afrikaanse landen is dansen een onderdeel van de kerkdienst. Waarom zouden wij niet mogen dansen? Heel veel dansen hebben een verhaal. Je hebt bijvoorbeeld oogstdansen. In het voorjaar dansen mensen rondom de meiboom. In Armeense landen dansen vrouwen als uiting van het verlies van hun kinderen. Maar niet alle dansen hebben een thema

of drukken een verhaal uit. Dan dans je gewoon om het plezier hebben."

In het nu

De deelnemers zouden volgens het VvV-programmaboekje tijdens het dansen helemaal "in het nu" zijn. "Iedereen heeft zijn problemen en sores," legt Conny Nelck uit. "Als je dat allemaal meeneemt, dan lukt het dansen niet. Je moet op dat moment alleen met de muziek, met de dans en met jezelf bezig zijn. Dan laat je alles achter je en dan ben je in het nu. Dan lukt het dansen. Het is een vorm van afleiding."

"We gaan ervaren wat werelddansen met je lijf en met je geest doet", belofde de aankondiging. "Het werkt ontspannend", zegt ze. "Je wordt er namelijk vrolijk van als je leuke muziek hebt. Dat heeft een uitwerking op je geest en op je lichaam."

Ja, en het kan zijn dat je de volgende dag spierpijn hebt of moe bent als je nooit eerder hebt meegedaan aan werelddansen. Maar er is geen prestatiedruk, want je komt voor je plezier. Het mag ook lekker fout gaan. Je moet het doen voor de lol. Het is een sociaal gebeuren."

Nederland

Werelddansen betekent: duiken in de cultuur en in de folklore van een land. "Bijvoorbeeld de Balkandansen, die gaan op heel specifieke muziek. Als je aan die muziek gewend bent, dan ga je andere muziek uit dat gebied herkennen. Griekse muziek haal je er ook zo uit. Caraïbische muziek met die steelbands is weer heel anders. Nederlandse klompendansen hebben niet mijn voorkeur. Maar Nederland heeft wel degelijk hele leuke dansen. Maar die zie je helaas nooit op braderieën."

Ouderenwerk

Voorganger Anneke van der Velde had Conny Nelck gevraagd om avonden werelddansen te verzorgen. Ze heeft ooit de onderwijsaktes N20 en K&O, kinderverzorging en opvoeding, gehaald. Dat gaf haar de bevoegdheid om op scholen en in instellingen zoals kindertehuizen les te geven. Sport en spel is een onderdeel van de opleiding K&O. "Tijdens de opleiding heb ik kinderdans geleerd, dus dansen met kinderen," vertelt ze. "Jarenlang heb ik aan kleuters tot en met tieners les gegeven bij een volksdansvereniging in Apeldoorn. Later zijn we naar hier verhuisd en viel dat weg. Maar al snel kwam een mevrouw me vragen of ik hier les wilde geven aan vijftigplusgroepen. Zo ben ik in het ouderenwerk gerold. Ik vond dat zo leuk! Het waren zulke enthousiaste mensen, dat ik in den lande alle danscursussen voor ouderen heb

gevolgd die er maar waren. Ik heb dat 25 jaar gedaan."

Iedere week

Ze beoefent het werelddansen nu alleen nog voor het plezier als vrijetijdsbesteding. "Toen ik gestopt ben met lesgeven, heb ik mijn groepen overgedaan aan een collega. Ik heb toen gevraagd: vind je het erg als ik bij je kom dansen. En dat doe ik sindsdien nog steeds iedere week. Als er nu een groep is die me vraagt om één of twee keer les te geven, dan doe ik dat wel. Maar niet te vaak, want het vergt veel voorbereiding. Iedere week ga ik dat dus niet doen. Maar zes keer per jaar in een volgend seizoen zou kunnen. Het zou leuk zijn een vast groepje te hebben."

Toeval of niet: het programmaboekje van de VvV voor 2023/2024 heet In beweging. "Dat kwam wel goed uit. Ik vond het spannend wie er zou komen. En ik ben nu benieuwd of ik het groepje van oktober op 23 januari weer terugzie. Ik zou het mooi vinden als de mensen die in oktober hebben gearzeld, hun gène zouden overwinnen en het gewoon eens komen proberen. Ze moeten wel goed ter been zijn en geen last hebben van duizelingen, want valpartijen willen we niet."

Samenwerken met PKN

De opdracht tot samenwerking met andere geestverwante verenigingen of geloofsgemeenschappen staat in zowel de statuten (art. 2 lid d) als in het huishoudelijk reglement (art. 5) van onze vereniging. VvV-Kampen-NOP werkt dit kerkelijk seizoen in twee projecten samen met de Open Hof. Onder leiding van dominee Lex Boot (PKN, Open Hof) en voorganger Anneke van der Velde (VvV) hebben leden van beide geloofsgemeenschappen vier avonden kennis genomen van de stand van zaken in de moderne theologie aan de hand van het boek 'Boven is onder ons' van prof. dr. Rick Benjamins. En gedurende het seizoen 2023/24 zijn er aan de hand van boeken van ds. Boot meditaties die een lid van de Open Hof en één van VvV samen leiden. Een gesprek met ds. Lex Boot over samenwerken.

Kamper dominee Lex Boot wil gesprekken over de diepte van het geloof

"Protestantse Gemeente Kampen heeft goede verbinding met Levensbron"

"Kampen staat barstensvol kerken, maar de gesprekken gaan over organisaties en over vormen. Ze gaan te weinig over de diepte van het geloof, over hoe God zich beweegt in jouw en in mijn leven." Het is de hartenkreet van dominee Lex Boot, predikant van de Open Hof, gevraagd naar zijn ervaringen en opvattingen over samenwerking tussen geloofsgemeenschappen.

De samenwerking tussen VvV Kampen - NOP en de Protestantse Gemeente Kampen (PKN) vindt hij fantastisch. "De samenwerking met Anneke van der Velde is goed", zegt hij, nog niet wetend dat zij Kampen gaat verlaten. De twee kennen elkaar al vanuit de tijd dat zij beiden voor de landelijke PKN werkten. Samen hebben ze in de Pioniersbeweging gezeten. Dat is een beweging die vanuit de PKN zoekt naar "spirituele gemeenschapsvorming voor mensen die geen religieuze binding (meer) hebben." De

Stroom" in de wijk Onderdijks is een voorbeeld van een pioniersplek.

Luisterhouding

De PKN-dominee juicht het toe dat de Protestantse Gemeente Kampen bestaande uit de Open Hof, de Westerkerk en de Broederkerk, een goede verbinding hebben met vrijzinnigheid. "Willen PKN-ers en vrijzinnigen succesvol blijven samenwerken, dan moet er wederzijds respect zijn", zegt hij. "Over en weer moet een luisterhouding zijn. En dan bedoel ik van beide kanten naar elkaar luisteren tijdens gesprekken in de diepte. Gesprekken over onder andere geloofservaring en geloofsbeleving, wat vroeger bevindelijkheid heette. Over wat God als levende realiteit aan het doen is binnen de gemeenschap Open Hof en binnen de

gemeenschap van Levensbron. Dat gaat een laag dieper dan gesprekken over liedcultuur en liturgieën, want dat zijn vormaspecten. Over dat soort vragen zou het wat mij betreft in de samenwerking mogen gaan. De aandacht voor die vragen mis ik in de hele stad."

Biljartvereniging

Mensen doen ervaringen op met een mysterie dat ons verbindt met het grotere geheel, het transcendente dus. Onze geloofstraditie geeft ons taal in handen om dit te duiden. God is een woord dat daarnaar verwijst, stelt dominee Boot vast. "Het daarnaar zoeken is het bestaansrecht van de kerk, ook van de liberale theologie. Als we het daar niet over hebben, dan hebben we nieuwe generaties niet veel te bieden. Het kan heel mooi zijn een gemeenschap te vormen die het fijn heeft met elkaar, maar dat heeft de biljartvereniging ook. De kerk is er juist om elkaar te vinden in het proces dat de ziel in jou doormaakt. Dat zijn zaken waarover ik graag met mensen van andere geloofsgemeenschappen zou samenwerken. In de diepte van ons bestaan is God werkzaam. Daar kom je bij je ware essentie, bij wie je echt ten diepste bent."

"De vrijzinnigheid bewaakt dat de theologie open blijft", zegt dominee Boot. "De vrijzinnigheid kan de theologie op de vingers tikken als die gesloten blijft, wanneer de kerkelijke cultuur naar het verleden gaat hangen. Aan de andere kant vind ik dat de vrijzinnigheid zich in het verleden ook nog wel eens losgezongen heeft van de theologie. Zeker hier in Kampen, waar zich in het verleden theologisch nogal wat heeft afgespeeld."

Therapeut

Dominee Boot was predikant in Venray, in Harderwijk waar hij eerder woonde en in Zeewolde. Tussentijds werkte hij namens de landelijke kerken als geestelijk begeleider van predikanten. Voordat hij theologie ging studeren was hij B-verpleegkundige en therapeut in psychiatrisch ziekenhuis Veldwijk in Ermelo. Zijn "hang naar het religieuze en zijn fascinatie voor zingevingsvragen" brachten hem tot het besluit in Kampen theologie te gaan studeren. Van moeders kant is hij afkomstig uit een domineesfamilie. Zelf dacht hij na zijn studie geestelijk verzorger in de psychiatrie te worden, geen predikant. Maar het is anders gelopen.

Hij ziet "grensverkeer" van mensen tussen de Open Hof en Levensbron. "Ik zie mensen van Levensbron die af en toe komen shoppen in de Open Hof en andersom gebeurt dat ook. Ik vind dat belangrijk, want theologisch horen we bij elkaar. De vrijzinnigheid in Kampen is voortgekomen uit de orthodoxie."

Hip jasje

Anders dan de VvV heeft de Open Hof nog wel een groepje jonge leden. "Het zou succesvol kunnen zijn wanneer we samen voor de jongeren in de stad een reli-event op poten zouden kunnen zetten", vindt de dominee. "Jongeren binden zich niet meer aan een instituut, aan een kerk. Ze investeren daar niet in. Ze zullen niet zo gauw lid worden van Levensbron of de Open Hof en zich daar gaan inzetten. Maar ze willen wel in gesprek gaan over religie, spiritualiteit en zingeving. Als er nu zo'n event zou zijn, dan komt dat vanuit de evangelicale hoek. Maar in Kampen komt een klein deel van de jongeren daarop af. De evangelicalen

danken overigens hun succes aan hun geworteldheid in de orthodoxie. Het is orthodoxe theologie in een hip jasje. De vrijzinnigheid zou iets kunnen betekenen voor andere zoekers."

Vooroordelen belemmeren samenwerking. "Ik merk dat men aan de orthodoxe kant binnen de PKN niet goed beseft wat vrijzinnigheid eigenlijk is en waar dat in is geworteld. Bij sommigen is vrijzinnig bijna een scheldwoord. Anderzijds zijn er mensen binnen de vrijzinnige gemeenschap die het ontstaan van de vrijzinnigheid hebben ervaren als een soort uittocht, waardoor ze 'gelukkig' niet meer behoren tot de orthodoxie. En dat is jammer, want als je je afzet tegen een verleden, ook in jezelf, dan ben je niet liefdevol naar jezelf."

Los van oecumene

"Landelijk wil de PKN nadrukkelijk staan in de volle breedte van het oecumenisch belijden van de kerk. Dat doet de vrijzinnigheid niet. Vrijzinnigen zeggen dat ze daar 'gelukkig los van zijn'. Maar daarmee zeggen ze ook dat ze los zijn van de oecumene, dus van de breedte van de wereldkerk. Dat scheidt PKN-ers en vrijzinnigen van elkaar."

In Kampen ziet dominee Boot voorlopig geen einde komen aan de samenwerking tussen PKN en vrijzinnigen. Het is te vroeg om daar al veel over te zeggen. "We gaan in het seizoen 2024/25 vast weer met elkaar een boek bespreken en de meditatiegroepen van mensen uit de Open Hof en Levensbron lopen sowieso door."

Onze vijgenboom

Aan de vruchten kent men de boom. Geregelde bezoekers van de diensten in Levensbron hebben de vijgenboom op de binnenplaats leren kennen. Naar schatting anderhalve kilo vijgen heeft de boom dit seizoen opgeleverd, die Rianne Laarman eerst alleen en bij een tweede pluk samen met Henk van Marle heeft geoogst. Ze heeft er jam van gemaakt waar de bezoekers van de dienst op 12 november van konden smullen. De tweede pluk is verwerkt tot chutney. Niemand reageerde toen Rianne via de kerk app vroeg wie de vijgen wilde plukken. Dus nam ze zelf initiatief. “Er groeit van alles en niemand plukt, ook niet bij mij in de straat”, vertelt Rianne. “De vruchten hangen voor je neus, maar mensen weten niet wat ze ermee kunnen. Ik lees op dit moment ‘Een vlecht van heilig gras’ van Robert Kimmerer. Dit boek is zeker een inspiratie hoe wij met bijvoorbeeld de vijgenboom om kunnen gaan.”

Kunstenaar Joke Beens wil gesprekken op gang brengen

"Nadenken waarom ik hier ben en waar ik straks naartoe ga"

Haar schilderijen moeten het gesprek over de kwetsbaarheid en de vergankelijkheid van ons mensen op gang brengen. Als deze In de Marge verschijnt is haar expositie in het gemeentehuis van Dalfsen net afgelopen. Een groepje deelnemers aan Vrij Zinnig Bakkie bezocht haar tentoonstelling, samen met de Zwolse kunstenaar Willie Hakvoort, op vrijdag 10 november. Kunstenaar Joke Beens, sinds vier maanden lid van onze vereniging, was daar blij mee.

"Ik voel mijn eigen kwetsbaarheid en vergankelijkheid", legt ze uit. "We doen allemaal littekens op tijdens ons leven. Ieder mens heeft zijn wonden en moet

daarmee dealen. Ik vind het mooi mensen in staat te stellen via de kunst daarover te praten. Die gesprekken moeten wat mij betreft leiden tot een stukje verwerking. In mijn schilderijen laat ik een stukje van mezelf zien als iets me geraakt heeft."

IJsselklei

Netten spelen in haar werk een belangrijke rol. Ze geven weer dat ze open wil zijn voor wat er om haar heen gebeurt. De klimaatontwikkelingen, oorlog, vluchtelingen, covid. Het zijn thema's die haar raken en die allemaal te maken hebben met kwetsbaarheid en vergankelijkheid. Ze verwerkt behalve netten ook IJsselklei in haar kunst. De netten en de klei vormen de basis waar ze verf over aanbrengt.

Een flyer vermeldt dat rivieren en wateren een vruchtbare omgeving zijn om de aarde te bewerken en de mens die er woont te voeden. Mensen leven en sterven er. Ze worden in de klei begraven of erop uitgestrooid. Ook dat komt in onze aarde terecht. Kortom de aarde hoort daarom thuis in het museum.

Tekenlessen

"Het was een noodzaak van binnenuit om kunstenaar te worden", vertelt ze. "Op zeventienjarige leeftijd bezocht ik een expositie van Japanse prenten. Dat zou ik ook willen, dacht ik." Maar ze is opgegroeid in een orthodoxe

protestantse omgeving waar cultuur bestond uit kerkmuziek: psalmen en gezangen. Daar paste de wens kunstenaar te worden niet bij. Daarom ging ze werken in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking, meer dan veertig jaar. Ze volgde in haar vrije tijd tekenlessen bij de destijds Kamper kunstenaar Peter Boekholt. Nadat haar vader overleed en daardoor aan haar taak als mantelzorger een einde kwam, heeft ze voor zichzelf gekozen en ging ze studeren aan de Vrije Academie in Nunspeet. In 2016 studeerde ze daar af.

Kwetsbaarheid en vergankelijkheid hebben een levensbeschouwelijk aspect. "Mensen met een handicap zijn kwetsbaar", zegt Joke Beens. "Sommigen lopen daar met een grote boog omheen. Maar het zijn hele mooie mensen met hun eigen kwaliteiten. Ieder mens heeft z'n verhaal en zijn kwaliteiten. De eigen kwetsbaarheid en vergankelijkheid vraagt om nadenken over waarom ik hier ben en waar ik straks naartoe ga. Hoe deal ik ermee dat het leven hier op een gegeven moment ophoudt. Ik heb mezelf op een kistdeksel geschilderd, maar die heb ik niet geëxposeerd."

Loslaten

De kunstwerken van Joke Beens zijn niet te koop. "De schilderijen zijn mijn kinderen. Die wil je niet kwijt", zegt ze. Dat noodzaakte wel om tot haar vervroegde pensionering in de zorg te blijven werken. "Voor mij is het maken van kunst belangrijker dan het verkopen daarvan. Het maken van kunst is voor mij een noodzaak. Als ik verkoop kan ik mijn werk niet weerzien. Loslaten is wel een ding voor mij." Op de

tentoonstelling hing één werk met een prijskaartje. "Mijn man zei: je moet eens laten weten wat je werk waard is... Dat werk verkoop ik met schroom."

Op haar zeventiende heeft Joke Beens de orthodoxe kerk van haar jeugd afgezworen. Ze ging wel zingen in een gospelkoor. Dat heeft haar in de kerken van zowat alle religieuze richtingen gebracht. "Ik wilde me niet binden. Mijn man heeft niets met een kerk. Misschien dat daardoor de gesprekken daarover niet op gang kwamen en is dat de reden dat het zo lang heeft geduurd voordat ik me aansloot."

Minder afstandelijk

Vanaf haar 55-ste is Joke Beens gaan zoeken. "De Vereniging van Vrijzinnigen is niet gestigmatiseerd tot één groep. Het is geen dogmatische kerk met een vaststaande liturgie. Dat er onlangs een lied werd gezongen van Stef Bos, vind ik fantastisch. De columns van voorganger Anneke van der Velde in de Brug spraken me aan. Het spreekt me aan dat er een vrouwelijke voorganger is. De VvV is een klein groepje. Niet dat massieve, collectieve. Het is allemaal minder afstandelijk. Ook dat spreekt me aan."

Bezoeker Maartje Riezebos vindt VvV Kampen heel huiselijk

"Alleen in je eigen kerk kijken vind ik eentonig"

"Als christen in Kampen vind ik dat ik mijn mede-broeders en -zusters een keer bezocht moet hebben. Vijftig procent van Kampen is christelijk. Er zijn bendes kerken. Alleen in je eigen kerk kijken vind ik eentonig." Dat zegt Maartje Riezebos. Ze was ondanks haar bescheiden opstelling opvallend aanwezig tijdens de dienst op zondag 29 oktober, want duidelijk een heel stuk jonger dan de gemiddelde bezoeker van Levensbron.

De Kampense woonde de dienst bij in het kader van haar project. Ze bezoekt de diensten, vieringen en samenkomsten van alle Kampense geloofsgemeenschappen. Het project is geen onderdeel van een schoolopdracht of een studie, maar geheel zelf bedacht. Niet om te winkelen om zich daarna aan te sluiten bij een

andere kerk, maar uit nieuwsgierigheid. Ze heeft nog vijf kerkgenootschappen op haar lijstje.

Oorsprong

Er zijn veel verschillende christenen met elk hun eigen manier van geloven, stelt Maartje vast. "In de oorsprong is de verdeeldheid onder de christenen geen goed ding geweest. Er is één God, dus je hoort één kerk te vormen. Maar achteraf kan die verdeeldheid hele mooie dingen doen, waardoor mensen die zich in de ene gemeente niet op hun plek voelen, in een andere gemeente juist wel hun manier vinden om meer te leren over God en met mede-christenen in gesprek te komen. Het doel van mijn project is niet om het met iedereen eens te zijn."

Voor haar project had ze op Google gezocht naar kerken in Kampen. En omdat de VvV een vereniging is en geen kerk, stonden "wij" niet op haar lijstje. Maar een deelnemer van de Bijbelstudiekring die ze bezoekt, had haar attent gemaakt op het bestaan van Levensbron. "Ik fietste er langs en ik zag een aantal fietsen staan", vertelt ze. "Daar is dus ook wat, dacht ik. Ik heb gekeken wanneer er diensten zijn en dan kom ik dus."

Nodigt echt uit

Het eerste dat haar opviel dat de buitenkant van Levensbron eruit ziet als een gewoon huis, tussen andere huizen. "Ik was een beetje laat. De deur was dicht, dus ik dacht: zijn ze al begonnen of is dit een huisgemeente of... Ik stapte naar binnen en ik zag mensen koffie drinken en het interieur was toch wel van een

kerk. Ik vond het heel huiselijk. Het geheel nodigt echt uit te kijken wie er naast je zit en met diegene contact te maken."

De dienst was heel anders dan ze gewend is. "Juist dat is het leuke van dit project. Dat bijvoorbeeld in Levensbron een Bijbeltekst op een heel andere manier wordt aangevlogen. Ik vond het heel interessant hoe anders er tegen Nikodemus wordt aangekeken. Er was een koor-tje, dat vond ik leuk. Er wordt in Levensbron breder gekeken. Een lied van Stef Bos was onderdeel van de liturgie. Dat was niet zo bijzonder, want dat komt wel meer voor in de lichtere kerken."

Kletsen

Ze vindt het leuk dat na afloop van de dienst de stoelen aan de kant gaan, er tafels worden neergezet en er voor iedereen een koffie is. "De koffie maakt het mogelijk dat je met mensen kunt napraten. Lekker met elkaar kletsen. Dat bevordert het gemeente-zijn heel erg. Dat mis ik heel sterk in de kerk waarvan ik lid ben. Daar hebben ze er geen ruimte voor. Het is daar alleen staand. De opzet hier nodigt uit elkaar echt in de ogen te kijken. Het is heel los allemaal. Er mogen dingen fout gaan. Het is heel ontspannen, dat vind ik positief. Ik had echt het idee dat jullie als een groepje vrienden bij elkaar zaten."

Maartje vindt het jammer dat de gemiddelde leeftijd van de aanwezigen in Levensbron "redelijk hoog" is. "Maar daar hebben meerdere gemeenten last

van. Zelf ben ik een degelijke, stevig theologische preek gewend, maar ik was er wel van onder de indruk. De onderbouwing kwam er wel in terug. Geen enkel lied dat in de dienst werd gezongen, kende ik. Ik ben nu twee jaar lid van de kerk waartoe ik behoor. Daar ken ik ook nog niet alle liederen."

Andere taal

Voorheen was Maartje lid van een orthodoxe kerk. "Daar moest ik erg veel moeite doen om te begrijpen wat er werd gezegd. Ik heb een universitaire opleiding, dus heel dom ben ik niet. Als ik al moeite heb met al die woorden die in zo'n preek langskomen... Op een gegeven moment moest ik die woorden echt naar een andere taal vertalen om te begrijpen wat het betekent. Nu zit ik helemaal prima in mijn eigen kerk. Ik voel me daar echt thuis. En straks kan ik zeggen dat ik naar alle kerken in Kampen ben geweest."

Oudste lid in de polder: "Iedereen denkt dat hij het goede heeft"

Mevrouw Wilms: "Ieder beleeft zondag op z'n eigen manier"

Ooit bestond in de Noordoostpolder een zelfstandige vereniging van vrijzinnigen. Helaas liep de belangstelling terug en was een zelfstandig voortbestaan van de vereniging onhaalbaar. Dat leidde aan het begin van deze eeuw tot een fusie met de zustervereniging in Kampen. Diensten zijn er niet meer in Emmeloord. Vrijzinnigen uit de Noordoostpolder moeten daarvoor naar Levensbron. Dat doen maar weinigen. Hoeveel vrijzinnigen uit de polder naar de livestream van de diensten kijken, is onbekend.

In de polder is het oudste lid van de Vereniging van Vrijzinnigen Kampen - NOP mevrouw Fenny Wilms - Hoving, die recent samen met het oudste Kampense VvV-lid mevrouw Nellie Maurer - Kracht, de muurschildering De Reis van Wouter Berns heeft onthuld. "Ik denk dat mijn man en ik in 1980 lid zijn geworden", vertelt mevrouw Wilms.

Opgevoed

"Wij komen uit Drenthe. De kerken in de grote dorpen van Drenthe waren vroeger vrijzinnig. We waren niet kerkelijk opgevoed, maar zijn wel naar de zondagschool geweest. We hebben ook catechisatie gehad. We waren vroeger bij de VCJC, de Vrijzinnig Christelijke Jeugd Centrale. Dat is na de oorlog bij ons in

Drenthe opgericht. Mijn overbuurjongen en ik waren daar beiden lid van. Hij is later mijn man geworden."

Niet weer

Mevrouw Wilms en haar man zijn in 1955 naar de polder gekomen. "Eerst hebben we op een boerderij in Rutten gewoond. We zijn daar samen een keer naar de kerk geweest en na afloop zei hij: daar kom ik niet weer. Daarmee was het klaar en gingen we gewoon verder. Dat waren we gewend. Later hebben we in Espel gewoond. In de polder wonen mensen van alle geloofsrichtingen. We gingen met iedereen heel gewoon om. Dat was geen punt.

Als er geld werd gevraagd voor een andere kerk, dan gaven we wel, want dat was voor het dorp. Later kregen we vrienden en die waren lid van de vrijzinnigen in Emmeloord. "Is dat niet wat voor jullie?", vroegen ze. "Zo doende zijn

we erin gerold. En dat klikte. Waardoor dat kwam, dat weet ik niet. Je hebt dat soms ook met mensen, dat het klikt. Het was een gevoel."

Verdraagzaamheid

De vrijzinnigen in Emmeloord werden "een beetje weggeschoven" door de leden van andere kerken, herinnert mevrouw Wilms zich. Er was weinig verdraagzaamheid. "De polder is een beetje zwaarder dan wij in Drenthe gewend waren", vertelt ze. "Daar zal het wel mee te maken hebben. En toen kwam Kampen... en dat klikte weer. Waardoor het in Emmeloord niet meer ging, dat herinner ik me niet precies. We hadden geen eigen voorganger, maar een voorganger uit Kampen. Het moet ermee te maken hebben dat niet alle Hervormde dominees voor de vrijzinnigheid waren. In het begin kwamen er nog wel mensen uit Kampen naar hier, maar er kwamen steeds minder mensen naar de dienst. Of het financieel nog haalbaar was

zelfstandig te blijven, dat weet ik niet. Om dat te weten, moet je in het bestuur hebben gezeten."

Klein groepje

De vrijzinnigen in Emmeloord trokken samen met de doopsgezinden op. "Er waren om de beurt diensten", herinnert mevrouw Wilms zich. "En we hadden gezamenlijke gespreksgroepen. Daar deed ik ook wel aan mee. Maar bij de doopsgezinden ging het ook fout. Die hebben nu ook nog maar een heel klein groepje. Ik vond het jammer dat het hier in Emmeloord ophield. Dat heeft vooral te maken met de afstand. In het begin ging ik nog wel naar de Vloedijk in Kampen. We gingen samen met mijn zwager en zijn vrouw en dan reden we om de beurt. Het was voor ons afgelopen toen mijn man dementie kreeg. Dat heeft vijf jaar geduurd. Daarna was 'Kampen' zo lang geleden dat ik niet meer ging, dan ben je er een beetje uit. Ik werd ook ouder..."

Koffieochtend

"Nee, naar de kerkdienst wil ik niet meer. Ik ga niet meer zo veel de deur uit. Als ik wel ga, dan moet het ook weer verwerkt worden. Het is wel ingewikkeld als je oud bent. Wij moeten altijd worden gehaald en gebracht. Dat vind ik bezwaarlijk. Als we vervoer zouden hebben, is het ook nog de vraag of mijn zwager en ik dan zouden komen. We hebben hier in Emmeloord wel een keer per maand een koffieochtend. Dat vind ik fijn. Daar ga ik altijd naartoe."

goed, maar wat er mis ging, dat weet ik eigenlijk niet. De voorzitter zou tot drie tellen en dan zouden we aan het doek trekken dat over de gedenkplaat hing. Maar de buurvrouw trok al bij twee. Ik schrok er een beetje van. Ik wist niet wat ik toen moest doen. Ik heb toen ook maar langzaam aan het doek getrokken. Toen stond ik in mijn eentje met het doek in mijn hand."

Wanneer de koffieochtenden begonnen zijn, dat weet ik niet. Ik vind het mooi van Kampen dat ze altijd klaar staan en ons nooit vergeten."

Een computer bezit mevrouw Wilms niet. "Hoe ik zonder computer, zonder livestream de zondag beleef? Dat is nou vrijzinnigheid! Ieder beleeft de zondag op z'n eigen manier. Toen we jong waren voelde we een verantwoordelijkheid, maar dat is niet meer nu ik ouder ben."

Gedenkplaat

"Voor het onthullen van die muurschildering moet je ook geen oudjes vragen", zegt mevrouw Wilms. "Het ging niet

Geloof vindt mevrouw Wilms moeilijk, omdat er zo veel kerken zijn. "Iedereen denkt dat hij het goede heeft, maar wat is goed? Ik weet dat ook niet. Het geloof heeft heel veel te maken met wat je vroeger in je jeugd met de paplepel ingegeven hebt gekregen. Drenthe was over het algemeen vrijzinnig, dus wij zijn een beetje vrij. Toen ik zestien jaar geleden hier in Emmeloord kwam wonen, kwam een mevrouw van de Hervormde kerk. Toen heb ik gezegd, we hebben wel altijd betaald, maar we zijn vrijzinnig en daar blijven we bij. Ze heeft toen een formulier opgehaald, dat heb ik ingevuld en toen was het klaar."

Alles nog zelf Zelden heeft de bezoeker in zo'n blinkend schone woonkamer gezeten. De meubels glanzen, geen spikkeltje stof. Hij complimenteert de 98-jarige bewoonster, want ze moet een wel heel goeie huishoudelijke hulp hebben. "Nee", zegt mevrouw Fenny Willms - Hoving, "Ik doe dat zelf." Heeft ze helemaal geen hulp? Inderdaad, ze doet nog alles zelf: het huishouden, de boodschappen, fietsen, eten koken... "Ik moet toch wat te doen hebben?", zegt ze. Misschien heeft ze dan ook wel een computer om - voor de publicatie - te kunnen reageren op deze tekst. "Nee, die heb ik niet. Dat begint wel steeds lastiger te worden. Maar nu vind ik het te laat. Tja, als ik geweten had dat ik zo oud zou worden, was ik er vast nog aan begonnen..."

Niets zo vrijzinnig als wijsbegeerte

Filosofie vormt al jaren een vast onderdeel van het programma-aanbod in Levensbron. Wijsbegeerte, het zoeken naar wijsheid, is een kernbezigheid van onze Vereniging van Vrijzinnigen.

Dit seizoen wordt een drietal avonden gefilosofeerd naar aanleiding van het gekozen thema 'In beweging'. Binnen dit thema kunnen alle aspecten van het leven aan bod komen.

Om dit te stroomlijnen is het thema uitgewerkt in een drietal onderdelen: 'overweging', 'vergankelijkheid' en 'bewogenheid'. Op elk van de avonden wordt één van deze subthema's ingeleid en besproken, uiteraard zonder daarbij de invalshoek van de spiritualiteit te verwaarlozen.

Dit gebeurt op een 'socratische wijze', waarbij we als groep al zoekend en tastend op elkaars inbreng kunnen reageren. Het verrassende is dat de avond geen van tevoren vaststaande conclusie kent. De avonden worden van 19.30 tot circa 21.00 uur gehouden in Levensbron, Vloedijk 62. Gespreksleider is Sybren Gerlofsma.

• Donderdag 22 februari 2024: Bewegen als overwegen

In het Middenlands stond het werkwoord 'bewegen' onder meer voor 'iets wegen'. Door iets te wegen ontstaat duidelijkheid over het gewicht van een hoeveelheid materiaal, in figuurlijke zin over het gewicht dat een bepaalde zaak in de schaal legt. We noemen dit ook wel 'overwegen'. We staan samen stil bij nut en eventuele noodzaak van overwegen. Is overwegen een grondhouding? Wat is het overwegen waard?

• Donderdag 14 maart 2024: Bewegen als vergankelijkheid

De uitspraak 'Panta rhei' (alles stroomt) wordt toegeschreven aan de Griekse natuurfilosoof Heraclitus. Volgens hem kun je geen twee keer dezelfde rivier oversteken. 'Alles gaat voorbij' zou je ook kunnen zeggen, en dan komt al snel het woord 'vergankelijkheid' bovendrijven. We vragen ons samen af wat vergankelijkheid voor ons zoal inhoudt en hoe we ons verhouden tot deze vergankelijkheid.

• Donderdag 11 april 2024: De waarde van bewogenheid

In beweging zijn leidt vaak tot bewogenheid. Je bent dan emotioneel geraakt door iemand of iets waarmee je in aanraking kwam. Bewogenheid kan zich uiten in gericht handelen door hulp of oplossingen te bieden bij schrijnende situaties. We proberen na te gaan wat bewogenheid meer heeft te bieden dan het uiten van sentimenten.